

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 26. De vita & morte Petri Marques.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

Cumbicha, potens alter Casiquius, cum comitatu Socios adiens, multa præstitit benevoli animi monumenta. Quamquam, si vera volumus noscere, vix in præfentiarum sperabatur alius fructus, quam qui ex infantium morientium Baptismo subinde percipiebatur. Ex Riocensi Collegio instituta missio ad Palustres Indos non omnino inutilis fuit: nam, præter bene magnum expiatorum numerum, Barbarorum manipulus sacris undis ablutus est.

AD Paranam eadem erat Sociorum industria, quæ superioribus annis in conservandis Neophytis, & Ethnicis reducendis, quorum hoc anno bene magnus numerus, non satis distinctè mihi notus, immeritus est. In Sancti Josephi oppido immatura mors Patrem Petrum Marques Gallo-belgam, Insulis natum, ætate ac ingenio florentem, rapuit. Ante initam Societatem, præfecturam Ecclesiasticam, opimam sanè & honorificam, ab viro principe ultrò delatam, adire respuit. Expletis in Religione virtutum & studiorum experimentis, Græcas litteras & Rhetoricam Atrebatî cum laude docuit. A teneris unguiculis ad heroica facinora aspiravit. Martyrium incredibili cupiditate animi ambiens, sæpius ad Majores suos suo sanguine inscriptas litteras dedit, quibus missionem Japonicam Indicamque flagitabat. Atque ut id ardentissimè faceret, non parvum incitamentum addidit ejus matris lectissimæ matronæ prælagium; quæ in ultimo agone, ex vehemènti deliquio ut sibi reddita est, ad filium tum Societatis tyronem se revisentem conversa, in hæc verba prorupit: *Lubenter, fili mi, morior, quia cælitus didici te constanter in Societate victurum, & inter Anthropophagos moriturum.* Quæ Matris extrema verba in id quod optabat benignius contorquens, semper sibi persuasum habuit, vitam Martyrio inter Barbaros carnis humanæ voraces sibi esse finendam: licet mater non cruentam, sed quamcumque mortem inter ejusmodi homines prælagisset. Eriam Magnæ Matri **MARIÆ** carus fuit, à qua memoriæ tenacitatem obtinuisse creditus est; cum enim quotidianum scholæ pensum memoriter ægrè posset antè reddere, ut semel institit apud Cæli Reginam memoriæ fluxibilitatem posse sibi esse impedimento, ne in Societatem filii tanquam litteris ineptus adopraretur, tantam deinceps memoriæ felicitatem expertus est, ut, me teste, bene longam orationem, & unius horæ poëma abs se compositum, uno alteròve die memoriæ mandaret, & sine hæsitatione recitaret. Nec tanti beneficii aliquando vixit immemor: nam nulla de re magis, quam de titulis & amoribus Marianis loquebatur, animoque revolvebat. Animi corporisque puritatem usque ad mortem conservavit, adeò ut graviore culpâ animæ innocentiam nunquam maculasse asseruerit is, qui ipsius confessionem de tota vita in ultimo agone audierat. Quando de amplificando Dei regno sese loquendi occasio offerebat, eâ contentione id præstabat, ut satis appareret in generoso pectore heroicosignes includi, quibus fovendis Sancti Francisci Xaverii memoriam, tanquam flammularum Apostolicarum escam, frequenter adhibebat. A magnis viris in Belgio pro Sancto habebatur. Morbus lethalis lenta febris fuit, ex navigationis Indicæ incommodis medullitùs concepta, qui deinde adscivit biennalem disenteriam. Animam efflaturus, non sine anxii animi significatione ait, quæ est ista mulier, quæ immiscet se nostris choris. Expelle illam, cumque Socius baculum ac si mulierem veller abigere prætendisset, addidit, bene habet; & veniam errorum à præsentibus petens expiravit. Paulò antè mortem, cognito inter quosdam Urvaicensis Paranensesque Socios convenisse, ut superstitibus duodecim Sacra pro primo morientibus ex pacto facerent, ut inrer illos adlegeretur obtinuerat, lætusque tanto suffragiorum augmento, è vita discesserat. Confoederati omnes pacto sterere: sed unus Christophorus Altamiranus, Bororæi oppidi præfectus, quòd magnam cum moriente Parte pacti inæqualitatem concepisset, & quasi si illis non indigeret, pacta Sacrificia facere contempsit: non tamen impunè; nam importunus exactor mox advit. Igitur Christophoro sudores insoliti, & insomnia suboriuntur, fragor in templo quasi hominis pulpitem concutientis tectique summitatem evertentis auditur: altare detegitur, & interjectis diebus infestiora signa inquietudinis præbita, & pleraque repetitis vicibus, ne phantasiæ lusus vide-

Infantes baptizati.

CAPIT
XXVI.
De vitâ &
Morte Petri
Marques.

Ejus patria.

Prælagium
matris.

Impetrata
ab virginæ
memoria.

Petri Mar-
ques inno-
centia.

Morbus.

Pactum.

Apparitio.

retur, repetita sunt. Denique cum bis in veste Jesuitica noster Petrus visendum se Christophoro Altamirano præbuisset, non antè quievit, quàm duodecim Sacra ipse peregrisset. Quinque hebdomadas tenuit infestatio, ut scias innocentissimis etiam opinione nostrâ mortalibus, sæpè non deesse in altera vita quod plectant. Didacus Boroa Exprovincialis existimabat ideò lustralibus ignibus tamdiu castigatum, quòd nimiùm ferventer & minùs ordinatè ante absoluta studia mitti ad Indos, extortâ per importunitatem missione, voluerit. Ibidem etiam iconculam è quercu Beatæ Virginis Foiensis, à Petro Marques è Belgio allatam, solemnè pompâ collocârunt indigenæ, cui adeò piè afficiuntur, ut non raros favores impetrare mereantur: certè quòd à peste generali his annis liberi fuerint, huic post Deum Virgini acceptum referunt, tam novo Orbi, quàm Belgio salutari.

Virginis Foiensis imago.

CAPUT
XXVII.
De rebus
Urvaicensibus.

Nicolaus Nienguirus Casiquius, domi bellique clarus; cui Tapensis Provincia cum adjacentibus populis, & Urvaicæ vastæ regiones, primam veri Deinotitiam debere se fatentur. Ipse unus tumultuantes Caarocenses ob Rochi Gonsalvii eadem compescuit, facinoris authoribus, ne graviora attentarent, sedatis. In periculossimo cum Mamalucis prælio dexterum cornu duxit, & integrum servavit. Ad ceteras præclari Ducis dotes accedebat comitas tanta, & flectendis quibusque ingeniis dexteritas, nihil ut ejus imperio, tametsi de disciplina nihil remitteret, subditis posset esse oprabilis. Ne præda Mamalucis fierent, transmigrationem Tapensibus persuasit. Transmigrantes largitionibus, & omni officiorum genere, sibi devinxit. Leporem in colloquiis, & non præmeditatos sales, honestos tamen, adhibebat; unde vulgò honestatis prototypus inter suos habebatur. Ad funus ejus frequentandum ex vicinis oppidis confluxère aliquot Socii, & gentis primores. Encomiastes affirmavit Urvaicensis provinciæ subjectionem magna ex parte Nienguirio deberi. In Sancti Thomæ oppido fame grassante, ut ostenderent Neophyti se nequaquam de Divina providentia diffidere, per vias, quibus sacra supplicatio die Corporis Christi procedebat, triticum, legumina, & quidquid residui habebant, spargebant, ut hac profusione Divinam liberalitatem provocarent, quæ ab humana nequaquam vinci se passa est; nam undeunde venerit, exinde annona cœpit esse magis tolerabilis. Sparsum verò triticum sequentis anni abundantissimâ segete Superi rependerunt.

Cultores Eucharistiaæ castitatis adjuti.

CAPUT
XXVIII.
Franciscus Lupercius Itatinenses lustrat.

Justus Vansurkius fructuosè occurrat.

IN Conceptionis colonia imagines Christi Crucifixi, & Virginis sine macula Conceptæ, necnon Principum Apostolorum, & Sanctæ Theresiæ sudârunt. Ad sinistri prælagii omen avertendum, octonis diebus Venerabile Sacramentum omnium adorationi exhibitum, & pio apparatu auspice **MARIA** incrementum Sacrificium oblatum est, quibus officiis devinctos putamus Cœlorum Principes: ab eo enim tempore nihil admodum sinistri nunciatum est. In eodem oppido morte sublatus est Nicolaus Nienguirus Casiquius, domi bellique clarus; cui Tapensis Provincia cum adjacentibus populis, & Urvaicæ vastæ regiones, primam veri Deinotitiam debere se fatentur. Ipse unus tumultuantes Caarocenses ob Rochi Gonsalvii eadem compescuit, facinoris authoribus, ne graviora attentarent, sedatis. In periculossimo cum Mamalucis prælio dexterum cornu duxit, & integrum servavit. Ad ceteras præclari Ducis dotes accedebat comitas tanta, & flectendis quibusque ingeniis dexteritas, nihil ut ejus imperio, tametsi de disciplina nihil remitteret, subditis posset esse oprabilis. Ne præda Mamalucis fierent, transmigrationem Tapensibus persuasit. Transmigrantes largitionibus, & omni officiorum genere, sibi devinxit. Leporem in colloquiis, & non præmeditatos sales, honestos tamen, adhibebat; unde vulgò honestatis prototypus inter suos habebatur. Ad funus ejus frequentandum ex vicinis oppidis confluxère aliquot Socii, & gentis primores. Encomiastes affirmavit Urvaicensis provinciæ subjectionem magna ex parte Nienguirio deberi. In Sancti Thomæ oppido fame grassante, ut ostenderent Neophyti se nequaquam de Divina providentia diffidere, per vias, quibus sacra supplicatio die Corporis Christi procedebat, triticum, legumina, & quidquid residui habebant, spargebant, ut hac profusione Divinam liberalitatem provocarent, quæ ab humana nequaquam vinci se passa est; nam undeunde venerit, exinde annona cœpit esse magis tolerabilis. Sparsum verò triticum sequentis anni abundantissimâ segete Superi rependerunt.

IN Itatinensi regione magna facta est seges animarum, sex generosissimis Sociis, duce Justo Vansurkio, in ea demetenda strenuè occupatis. Provincialis Lupercius fluviatili itinere per Pataguarum fines eò ire ausus, magno adjumento fuit ad conservanda jam parta, & ulteriora quærenda. Unum ex duobus oppidis, Sancto Benedicto antè dicatum, in meliorem locum translatum, deinceps Divo Ignatio consecratum est. Alterum ab Virgine Foiensi nuncupabatur. Ad varia Ethnicorum loca Vansurkius prædatum per multos anfractus pergens, in remotissimis locis reperit pauculos mortales, qui ut Patrem cum comitibus conspexère, rati ex iis esse, quorum primum studium est captivare Indorum corpora, ex ejus conspectu præcipiti fugâ sese proripuerunt. Horum unum, & deinde alterum assequutus Pater, docuit se de eorum Societate esse, qui non corpora captivarent, ad animas donarent libertate. Quare cognitâ, Barbari in lætitiâ effusi, narravère Vansurkio, Alfonso Barfenam olim ante quadraginta annos à se visum, & exinde Patres ex eadem Societate ab se optatum fuisse: nec distulerunt eum invitare ad condendum in suis terris oppidum, futurum affirmantes, ut ad famam Paris de Societate **JESU** vicini populi lubentissimis animis Christianæ legis jugo colla submitterent. Nec res inter

verba